

ներն հետզհետէ կամայականօրէն ընդարձակելու և բնդհանրապէս վրաց լեզուի և վրացի տարրի դէմ մղած հալածանքի մէջ:

Որոշուեց. Մինգրէլիայի հոգևոր դպրոցի տեսուչ Նարբէկովին յայտնել ամբողջ Մինգրէլիայի հոգևորականութեան կողմից դժգոհութիւն և խնդրել սրբազան Լէօնիդից, որ յիշեալ պարոնին անմիջապէս հեռացնելու համար միջոցների ձեռնարկուի՝ որպէս դպրոցին տմեն կողմից վնասահար մի անձի: Ի նկատի ունենալով հոգևորականութեան ներկայ չքաւոր կացութիւնը, այն եկեղեցիները միաբաններին, որոնք 400 ռուբլուց պակաս ռոճիկ են ստանում, նպատաւ տալ մոմի թեմական ձուլարանից և թեմական հոգևոր հոգաբարձութիւնից, եթէ այդ հնարաւոր կլինի: 2) Ի նկատի առնելով ներկայ խռովութիւնները, որոնք տարածուել են պետութեան շատ տեղերում և սպառնում են հայրենիքին, եկեղեցու և հոգևորականութեան շատ և շատ շահերին, միանալով հայրենիքի բոլոր բարեկամների հետ, պահանջել, որ շուտով հրաւիրուի օրէնագիր ժողով՝ ուղիղ, բնդհանուր, հաւասար և գաղանի քուէարկութեամբ՝ որպէս լաւագոյն պայման պետութեան կուլտուրական դարգացման և վերդովուած ռուս ժողովրդին հանգստացնելու. որպէս արմատական միջոց՝ տալ ազատութիւն խօսքի, մամուլի, ժողովների և ընկերակցութեանց և ազատել եկեղեցու տպաստարներին քաղաքական նպատակներին ծառայելու պարտաւորութիւնից»:

— Մեր խորին համակրութիւնն ենք յայտնում Մինգրէլիայի հոգևորականների համաժողովին, սիրով արձանագրում ենք նրանց քաղաքական գեղեցիկ և համարձակ ընթացքը և ճշմարիտ հայրենասիրութիւնը՝ բառիս լաւագոյն իմաստով և ցանկանում ենք օր առաջ իրադործած տեսնել նրանց որոշումներն ու գեղեցիկ փափագը:

Սոխումի վրաց եպիսկոպոսական աթոռը և Քութայիսում փակուած հոգևոր սեմինարիան փոխադրում են Նովօրոսիսկ:

ԿԱԹՈՒԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

Պիոս X պապի բնդհանրական իտալական եպիսկոպոսներին «կաթոլիկական դործունէութեան մասին»:

Քաղաքական և հասարակական կեանքի նշանաւոր երեւոյթ պէտք է համարել Պիոս X պապի բնդհանրական իտալական

եպիսկոպոսներին, որ նա հրատարակեց յունիսի 11-ին «կաթոլիկական գործունէութեան մասին» (azione cattolica): «Կաթոլիկական գործունէութեան տակ հասկացուած է կաթոլիկներէ ընդհանուր գործունէութիւնը, որի միջոցաւ իրագործուած է եկեղեցու կոչումը քաղաքակրթութեան ասպարիզում: Այն բոլորը, ինչ որ կաթոլիկներն են անում, որպէս զի պապի ասածի համաձայն կալի մղեն հակաքրիստոնէական քաղաքակրթութեան դէմ և ուղղեն դրանից առաջ եկած ծանր պակասութիւնները և քրիստոսին դարձնեն ընտանիքը, դպրոցը, հասարակութիւնը, վերականգնեն մարդկային հեղինակութիւնը, որպէս անտուածայնի ներկայացուցիչ, հոգ տանեն ժողովրդի շահերի պաշտպանութեան, մանաւանդ բանուոր և երկրագործ դատակարգերին՝ ոչ թէ միայն կրօնական տիրոջանք տալով նրանց, այլ և սրբելով նրանց արջունքները, թեթևացնելով նրոնց տանջանքը՝ բարւոքել նրանց անտեսական կացութիւնը, ջանալ, որ տեղի ունենայ արդար օրէնսդրութիւն, իւրաքանչիւր գործում պաշտպանել Աստուծոյ օրէնքներն և նրանցից ոչ պակաս եկեղեցու սրբադան իրաւունքները: Իւր ընդհանրականում պապը տալիս է այդ գործունէութեան դրական չափեր: Նա բարդաբանում է, որ «կաթոլիկական գործունէութեան» (azione) ներքին ձևը՝ «առաքելութիւն է ի պատիւ և ի փառս Քրիստոսի»—անփոփոխ է և միայն ժամանակի պահանջների համաձայն փոխւում են նրա արտաքին ձևերը, ինչպէս և ինքը՝ եկեղեցին, անփոփոխ պահպանելով հաւատն ու բարոյականութիւնը, զարմանալի ընդունականութեամբ յարմարւում է քաղաքական կեանքի պայմաններին: Գործունէութեան ներկայ ձևը մասնանիչ է արուած Լևոն XIII պապի «Rerum novarum» կոչուած ընդհանրականում և կայանում է սօցիալական խնդիրը քրիստոնէական սկզբունքներով լուծելու մէջ: Պիոս X պապն իւր կողմից հրահանգներ է տալիս այդ նպատակին հասնելու գործը հեշտութեամբ վճռելով վերաբերութեամբ: Նա առաջարկում է կազմակերպել ժողովրդական դաշնադրութիւն, որը կարողանայ համախմբել բոլոր դատակարգերի կաթոլիկներին սօցիալական կազմակերպութեան մի և նոյն վարդապետութեան և քարոզի շուրջը և զանազան սօցիալական պրօբլէմը վճռելու համար գոյութիւն ունեցող անտեսական հիմնարկութիւններն ի մի համախմբել: Բայց որ աւելի նշանաւոր է—պապը զգալապէս ընդարձակում է այն միջոցների սահմանը, որոնք կարող են ծառայել յիշեալ նպատակին: Նա պահանջում է վարել այդ գործունէութիւնը այն քոլոր դրական միջոցներով, որպիսիք ներկայացնում է ընկեր-

վարական և տնտեսական դիտութեանց ժամանակակից յառաջագիմութիւնը, ուրիշ երկիրներէ փորձը, քաղաքական կեանքի պայմանները, պետական կեանքը և մասնաւորապէս՝ օգտուել բոլոր քաղաքացիական իրաւունքներով, որպիսիք ընծայում է մարդկանց ժամանակակից պետական կազմակերպութիւնը, երկրի պետական քաղաքական կեանքին անմիջապէս մասնակցելու իրաւունքը, որով ժողովուրդը ներկայանում է տեղական օրէնսդրական ժողովներում:

Շատ նշանաւոր պատճառներ հարկադրում են մեզ, պատուարժան եղբայրներ, չը ոչնչացնել մեր երջանկայիշատակ նախորդի դրած այն արդելքը, որով կաթոլիկներին արգելւում է մասնակցել Իտալիայի օրէնսդրական գործերին: Բայց, միւս՝ նոյնքան կարեւոր պատճառներ, որոնք կապուած են հասարակութեան բարձրագոյն բարիքի հետ, որը յամենայն դէպս պէտք է պահպանուի, կարող են պահանջել, որ մասնաւոր դէպքերում վերացուի այդ արգելքը, մասնաւոր երբ դուք՝ գերապատիւ եղբարք, այդ կարեւոր կը դասէք յօգուտ ձեզ հաւատացած եկեղեցիների և անձանց. այդպիսի դէպքերում կարող էք թոյլատու թիւն հայցել»:

Թէև ոչ անպայման, բայց բանալով այդպիսով Իտալիայի կաթոլիկների առաջ քաղաքական գործունէութեան ասպարէզը, որն այդքան ժամանակ արգելւում էր, պապը կոչ է անում խելացի և լուրջ կերպով պատրաստուել այդ գործունէութեան և կազմակերպուել, սպասելով հրաւերի ժամին և յիշեցնում է այն սկզբունքները, որոնցով պարտաւոր են այն տեղ ղեկավարուել:

«Կաթոլիկը իւրաքանչիւր գործում ամենից առաջ պէտք է ճշմարիտ կաթոլիկ երեւայ հասարակական պարտաւորութեանց կատարման ձեռնարկելիս՝ պէտք է կատարի այն հաստատուն և մշտական դիտաւորութեամբ, բոլոր ոյժերով աջակցելու հայրենիքի ընկերվարական և տնտեսական բարօրութեան՝ քրիստոնէական քաղաքակրթութեան կանոնների համաձայն և միացած պաշտպանելու եկեղեցու բարձր շահերը, որոնք մի և նոյն ժամանակ կրօնի և առաքինութեան շահերն են:

Պիոս X պապը խրախուսում է նաև այն մասնաւոր ձեռնարկութիւնները, որոնք ժողովրդի բարօրութեան համար են, որոշում է քահանայից պարտաւորութիւնը և չի արգելում նրանց այդ գործերին մասնակցել յօգուտ ժողովրդի և եկեղեցու: Պապի ընդհանրական քաղաքական խոշոր երեւոյթ է և դրանով վերացւում է 25 տարի գոյութիւն ունեցող՝ քաղաքական գործերին մասնակցելու արգելքն Իտալիայում: